

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 2(33), с. 243–245

Подано бачення соціокультурного аспекту студентського самоврядування в сучасних умовах.

Сучасна молодь прагне вирішувати свої проблемні питання самостійно. Здебільшого це студенти, які мають активну позицію в житті навчального закладу, де вони навчаються, та в особистому житті. Це молодь, яка здатна об'єднати навколо себе однодумців для організації спільних справ.

Зазначимо, для ефективної роботи студентського самоврядування взяло за приклад модель державної влади. Тому в більшості випадків у будь-якому навчальному закладі діє студентський парламент, є радники президента. Очолоє цю структуру обраний загальними виборами президент.

Студентське самоврядування — це добровільне об'єднання студентів, яке створюється для ефективного виконання передбачених чинним законодавством завдань, що стоять перед ним, і функціонує з метою забезпечення виконання студентами своїх обов'язків та захисту прав, що сприяє гармонійному розвитку особистості студента, виявленню у нього організаційних здібностей та творчого потенціалу, формуванню високопрофесійних та організаторських навичок майбутнього спеціаліста в народному господарстві незалежної України.

Основна мета студентського самоврядування — сприяння сумлінному виконанню студентами своїх обов'язків з одночасним захистом їх законних прав та інтересів, формування гідного громадянина України на основі загальнолюдської моралі, національної куль-

тури, традицій та духовності українського народу.

У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються Конституцією України, чинним законодавством, наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Статутом будь-якого навчального закладу, Статутом та Положенням про органи студентського самоврядування у навчальному закладі тощо.

Варто зазначити, органи студентського самоврядування створюються та функціонують на принципах демократичності, гуманізму, гласності та рівноправності всіх їх членів.

Основними завданнями органів студентського самоврядування здебільшого є: забезпечення виконання студентами своїх обов'язків — як студентів і громадян; забезпечення і захист прав та інтересів студентів; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів; сприяння у створенні необхідних умов для проживання і відпочинку студентів; створення різноманітних студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів винахідливих і кмітливих та за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями; сприяння проведенню серед студентів соціологічних досліджень; сприяння працевлаштуванню випускників; участь у роботі керівних органів навчального закладу; участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами тощо.

Звісно, органи студентського самоврядування навчального закладу користуються всебічною підтримкою і допомогою керівництва у вирішенні питань забезпечення приміщенням, обладнанням, документацією, коштами тощо. Вони мають право отримувати кошти від спонсорських організацій, благодійних фондів та зароблені самими студентами.

Актуальність студентського самоврядування нині обумовлена насамперед тим, що не існує стандартної моделі самоврядування в закладах освіти, відповідно, на нашу думку, самоврядування як соціальна модель потребує детального вивчення саме як форма соціального виховання студентів.

Самоврядування у вищому навчальному закладі — це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка визначається президентом навчального закладу, деканатами, директорами інститутів, здійснюється студентами відповідно до мети і завдання, що стоять перед студентськими колективами. Студентське самоврядування здійснюється на рівні групи, відділення, факультету, гуртожитку, вищого навчального закладу. Залежно від контингенту, типу та специфіки навчального закладу студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу.

Вищим органом студентського самоврядування є загальні збори (конференція). Виконавчий орган цієї організації може мати різноманітні форми: студентська спілка, сенат, парламент, старостат, студентська навчальна частина, студентський деканат, рада тощо. Але, незалежно від форм студентських об'єднань, завдання їх однакові. Згідно з Законом України "Про вищу освіту" основними завданнями органів студентського самоврядування може бути ціла низка положень. Деякі з них: забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема стосовно організації навчального процесу; забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій і творчій діяльності студентів; сприяння створенню відповідних

умов для проживання та відпочинку студентів; сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших навчальних закладів і молодіжними організаціями; сприяння працевлаштуванню випускників; участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами.

Це заперечень не викликає. Справді, запровадження студентського самоврядування у вищих навчальних закладах є конкретною реалізацією громадянських прав студентів, формування у них почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-освітні проблеми. Як психологічний аспект самоврядування пов'язане із саморегуляцією самої людини, тобто внутрішніх процесів.

Розглядаючи студентське самоврядування з точки зору педагогіки, а саме вплив на свідомість студентів як незалежного фактора, слід наголосити, що цей вид діяльності передбачає не тільки активну участь студентів у громадському житті, а й певні принципи в роботі студентського самоврядування. А саме такі: планування, виконання та оцінка діяльності. Саме ці принципи, що покладені в основу самостійної діяльності, є основними критеріями оцінки ефективності роботи студентського самоврядування, за якими буде доцільно проводити оцінювання. Тобто студентське самоврядування є дієвою формою самовиховання.

Проводячи аналіз розвитку самоврядування у вищих навчальних закладах та закладах середньої освіти, можна виокремити два основні напрями розвитку самоврядування, виходячи з етапів формування самого самоврядування:

- самоконтроль, співпраця зі старшими наставниками;
- самоврядування в чистому вигляді, коли діяльність учасників є цілком незалежною і не потребує втручання зі сторони.

Для того щоб детально розглянути ці три етапи, доцільно звернутися до основоположника самоврядування як форми соціалізації вихованців А. С. Макаренка. Йому вперше на

теренах радянської педагогіки вдалося розробити модель самоврядування і реалізувати її на практиці. Важливим принципом, яким він керувався, було те, що особистість розвивається цілісно, не можна спрямовувати виховання на формування якоїсь певної ознаки або розвивати певні здібності. Слід зауважити, що ідеї А. С. Макаренка залишаються актуальними і до сьогодні. Розробленою ним моделлю колективу користуються в усьому світі.

Таким чином, студентське самоврядування у навчальному закладі є своєрідним лакмусовим папірцем для визначення того, чи є молодь, студентство споживачем або активним учасником суспільного життя. Сту-

дентське самоврядування визначене одним із пріоритетів для України в сфері управління навчальними закладами.

Література

1. Ванькович У. Український досвід студентського самоврядування: тенденції, проблеми // Студентське самоврядування в Україні — К.: Молодіжна альтернатива, 2004. — С. 11–18.
2. Кривцова В. М., Колісниченко Н. М. Вища освіта та Болонський процес: Конспект лекцій. — Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2005. — 172 с.
3. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи / Уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук, К. М. Левківський, В. І. Даниленко; Відп. ред. М. Ф. Степко. — К.: Освіта України, 2005. — 49 с.

Визначено роль студентського самоврядування у навчальному закладі щодо виявлення ступеня суспільної активності студентства як одного з пріоритетних напрямів удосконалення системи освіти.

Определена роль студенческого самоуправления в учебном заведении по выявлению степени общественной активности студенчества как одного из приоритетных направлений совершенствования системы образования.

The role of student government at school on the detection level of social activity of students as one of the priorities of improving education.

Надійшла 26 січня 2012 р.